

Καντήλι, Κερί, Θυμίαμα: Ποια η σημασία και οι συμβολισμοί τους;

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Πεμπτουσία](#)· [Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Το Καντήλι

Η λέξη καντήλι προέρχεται από τη λατινική *candela*=κερί.

Στη χριστιανική Εκκλησία το Καντήλι τοποθετείται μπροστά στις άγιες εικόνες.

Αυτό που τοποθετείται μπροστά στον Εσταυρωμένο, μέσα στο Ιερό Βήμα, διατηρείται πάντοτε αναμμένο και γι' αυτό λέγεται «ακοίμητο» Καντήλι.

Ένα Καντήλι τοποθετείται επίσης στο εικονοστάσι του σπιτιού και ανάβεται κάθε μέρα, σύμφωνα με την ορθόδοξη παράδοση.

Μια συνήθεια που διατηρεί τον βαθύ χριστιανικό συμβολισμό της με το Φώς του Χριστού που φωτίζει κάθε άνθρωπο, που θερμαίνει την ελπίδα και που παρηγορεί και συντροφεύει στις ατέλειωτες ώρες της μοναξιάς.

Το άναμμα του καντηλιού ενέχει τον συμβολισμό ότι προσφέρεται ως θυσία σεβασμού και τιμής προς τον Θεό και τους Αγίους του. Συμβολίζει επίσης, το φώς του Χριστού που φωτίζει κάθε άνθρωπο, καθώς επίσης συμβολίζει και το γνωστό παράγγελμα του Κυρίου μας ότι πρέπει να είμαστε, οι χριστιανοί, τα φώτα του κόσμου.

Το έλαιον, το λάδι δηλ. που καίει στα καντήλια μας, “τον του Θεού υπεμφαίνει έλαιον” γράφει ο Άγ. Συμεών Θεσσαλονίκης, το έλεος του Θεού που φανερώθηκε όταν η περισσότερά του Νώε επέστρεψε στην Κιβωτό για να σημάνει την παύση του κατακλυσμού, έχοντας στο ράμφος της κλάδο ελαίας, ή όταν ο Ιησούς, καθώς επροσηύχετο εκτενώς, επότιζε με τους θρόμβους του ιδρώτος του την ελιά, κάτω από τα κλαδιά της οποίας γονάτισε την μαρτυρική εκείνη νύχτα, στο Όρος των Ελαιών. Βέβαια, όλοι ξέρουμε πως απείρως ανώτερος του υλικού φωτισμού είναι ο εσωτερικός, αγιοπνευματικός φωτισμός. Έγραφε λοιπόν ο Θεοφόρος Πατήρ Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός : “Φωτίσωμεν...γλώσσαν” και συμπληρώνει ο σχολιαστής του : Επετεύχθη τούτο ;

Το λάδι συμβολίζει το άπειρο έλεος του Θεού, αλλά και τα κανδήλια συμβολίζουν την Εκκλησία που είναι μεταδοτική Θείου ελέους και φωτιστική. Συμβολίζουν βέβαια τους ίδιους τους αγίους που το Φώς τους έλαμψε, κατά το λόγο του Κυρίου, «έμπροσθεν των ανθρώπων, όπως ίδωσι τα καλά έργα και δοξάσωσι τον Πατέρα τον εν τοίς ουρανοίς».

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους πρέπει οι Ορθόδοξοι να ανάβουμε το καντήλι όπως για παράδειγμα

για να μάς θυμίζει την ανάγκη για προσευχή,

για να φωτίζει το χώρο και να διώκει το σκότος όπου επικρατούν οι δυνάμεις του κακού,

για να μάς θυμίζει ότι ο Χριστός είναι το μόνο αληθινό Φώς και η πίστη σε Αυτόν

είναι Φώς,

για να μάς θυμίζει ότι η ζωή μας πρέπει να είναι φωτεινή,

για να μάς θυμίζει ότι όπως το καντήλι απαιτεί το δικό μας χέρι για να ανάψει έτσι και η ψυχή απαιτεί το χέρι του Θεού, τη Χάρη Του δηλαδή,

για να μάς θυμίζει ότι πρέπει το θέλημά μας να καεί και να θυσιαστεί για την αγάπη προς το Θεό κ.ά.

Εννοείται, βέβαια, ότι το λάδι των καντηλιών πρέπει να είναι ελαιόλαδο και μάλιστα όσο το δυνατόν καλύτερης ποιότητας. Άλλωστε ο Κύριος προσευχήθηκε στον κήπο των Ελαιών και ο ναός με τα κανδήλια μετατρέπεται σε νέο κήπο και ελέους (λαδιού) και Ελέους Θεϊκού Το λάδι τους μας θυμίζει την ευσπλαχνία του Θεού και το φως τους στη ζωή μας, που πρέπει να είναι φωτεινή και άγια.

Η φωτοχυσία του ναού συμβολίζει το θείο φως της παρουσίας του Θεού που φωτίζει τις καρδιές όχι μόνο των νεοφώτιστων αλλά και όλων των χριστιανών. Ο Κύριος φανέρωσε αυτή τη μεγάλη αλήθεια για τον εαυτό Του με τα ακόλουθα λόγια: “Εγώ ειμι το φως του κόσμου” (Ιωάν.8/η: 12). Είναι φως όχι μόνο λόγω της φωτεινής διδασκαλίας Του, αλλά κυρίως λόγω της φωτεινής παρουσίας Του. Αυτό επιβεβαιώνεται κυρίως από τη θαυμαστή Μεταμόρφωσή Του, όπου “έλαμψε το πρόσωπον αυτού ως ο ήλιος, τα δε ιμάτια αυτού εγένετο λευκά ως το φως” (Ματθ.17/ιζ: 2).

Στο Σύμβολο της Πίστεως ο Υιός του Θεού παρουσιάζεται ως “φως εκ φωτός”. Στην ακολουθία του Εσπερινού επίσης ο υμνογράφος παρουσιάζει τον Κύριο ως “φως ιλαρόν”. Και οι χριστιανοί με τα μυστήρια της Εκκλησίας και τον πνευματικό τους αγώνα μπορούν να δεχθούν το φως της χάριτος του Αγίου Πνεύματος και να το ακτινοβολούν με τη ζωή τους.

Στην “επί του όρους” ομιλία ο Κύριος συμβουλεύοντας τους μαθητές Του είπε: “Υμείς εστε το φως του κόσμου.... ούτω λαμψάτω το φως υμών έμπροσθεν των ανθρώπων, όπως ίδωσιν υμών τα καλά έργα και δοξάσωσι τον πατέρα υμών τον εν τοις ουρανοίς” (Ματθ 5/ε: 14-16). (Δηλαδή: Εσείς είστε το φως του κόσμου... έτσι να λάμψει το φως σας μπροστά στους ανθρώπους για να δουν τα καλά σας έργα και να δοξάσουν τον πατέρα σας τον επουράνιο). Εδώ φαίνεται καθαρά ότι το φως των μαθητών του Χριστού είναι τα καλά έργα της αγιοπνευματικής ζωής τους. Οι άγιοι στην άλλη ζωή θα ομοιάσουν με τον Κύριο, θα γίνουν “θεοί κατά χάριν”. Αυτό το εκφράζει ο Κύριος καθαρά με τα προφητικά λόγια Του: “Τότε οι δίκαιοι εκλάμπουσιν ως ο ήλιος εν τη βασιλεία του πατρός αυτων” (Ματθ. 13/ιγ: 43).

Το Κερί

Και το κεριά επίσης συμβολίζει το Φως του Χριστού , τη φλόγα της πίστewς.

Πίσω από το άναμμα του κεριού κρύβεται βαθύτατος συμβολισμός. Ο Συμεών Θεσσαλονίκης μας λέγει ότι το κεριά που ανάβουμε έχει έξι συμβολισμούς:

Συμβολίζει την καθαρότητα της ψυχής μας, γιατί είναι κατασκευασμένο από καθαρό κεριά μέλισσας.

·Επίσης την πλαστικότητα της ψυχής μας, μια και εύκολα πάνω του μπορούμε να χαράξουμε ο,τιδήποτε.

Ακόμη την Θεία Χάρη, επειδή το κεριά προέρχεται από τα άνθη που ευωδιάζουν.

Επιπλέον συμβολίζει την θέωση, στην οποία πρέπει να φθάσουμε, επειδή το κεριά ανακατεύεται με τη φωτιά και της δίνει τροφή.

Και το φώς του Χριστού επίσης δείχνει, καθώς καίει και φωτίζει στο σκοτάδι.

Και τέλος συμβολίζει την αγάπη και την ειρήνη που πρέπει να χαρακτηρίζουν κάθε χριστιανό, επειδή το κεριά καίγεται όταν φωτίζει, αλλά και παρηγορεί τον άνθρωπο με το φώς του μέσα στο σκοτάδι.

Ανάβοντας κεριά πρέπει να θυμόμαστε ότι πρέπει να ζούμε μέσα στο φώς που πήραμε με την βάπτισή μας. Γι αυτό τη βάπτισή την ονομάζουμε και Φώτισμα. Γι αυτό και στη διάρκεια της βαπτίσεως κρατάμε αναμμένες λαμπάδες. Το φώς αυτό είναι το πύρ της Πεντηκοστής, το φώς του Αγίου Πνεύματος. Και το φώς αυτό ανανεώνεται μέσα μας στην ψυχή μας, κάθε φορά που συμμετέχουμε στη Θεία Λειτουργία και κάθε φορά που κοινωνούμε και προσευχόμαστε. Γι αυτό στο τέλος κάθε Θείας Λειτουργίας ψάλλουμε: «Είδομεν το φώς το αληθινόν, ελάβομεν Πνεύμα επουράνιον, εύρομεν πίστιν αληθή αδιαίρετον Τριάδα προσκυνούντες».

Το φως του Ναού όμως, πρέπει να πούμε, σώζει καλύτερα τους συμβολισμούς του και βοηθεί και την ψυχή να κατανυχθεί όταν είναι φυσικό, όπως στα περισσότερα από τα μοναστήρια μας, δηλαδή αποτελούμενο από κεριά και κανδήλια που καίνε και όχι τεχνητό που προέρχεται δηλ. από ηλεκτρικό ρεύμα.

Τα κ ε ρ ι ά όπως και το λ ά δ ι είναι μία προσφορά προς τον Θεό από αυτά τα υλικά αγαθά που ο ίδιος μάς δίνει (τα Σά εκ των Σών) και συμβολίζουν τα μέν κεριά το εύπλαστο και μαλακό της ψυχής αλλά και την ενωτική δύναμη του αγίου Πνεύματος διότι τα κεριά κατασκευάζονται, έτσι τουλάχιστον θα έπρεπε, από το αγνό κερι που φτιάχνει η μέλισσα, η οποία για να παρασκευάσει το κερι μαζεύει τη γύρη από διάφορα λουλούδια. Για το λόγο αυτό το κερι μάς θυμίζει και την εργατικότητα της μέλισσας αλλά και το γεγονός ότι μαζεύει ό,τι καλό και απορρίπτει ό,τι ρυπαρό. Θυμίζει επίσης το κερι τον τρόπο με τον οποίο το Πύρ, η Θεότητα δηλαδή, ενώνεται με την εύπλαστη ψυχή και τη μαλακώνει αλλά και τη φωτίζει και την ίδια και όλους όσοι έρχονται σε κοινωνία μαζί της.

Το κερι, καθώς καίγεται, φωτίζει το περιβάλλον του. Έτσι και ο συνειδητός χριστιανός, όταν θυσιάζεται για την αγάπη του Θεού, φωτίζει τους συνανθρώπους του και τους δείχνει τον δρόμο της σωτηρίας.

Όταν ο πιστός εισέρχεται στον ναό, πρέπει να ανάβει στο μανουάλι ένα κερι για τους ζώντες κι ένα κερι για τους τεθνεώτες συγγενείς και γνωστούς του. Εάν όμως κάποιος από τους ζώντες έχουν ιδιαίτερα προβλήματα, τότε καλό είναι να ανάβουμε κερι για τον καθένα ξεχωριστά. Το άναμμα του κεριού πρέπει πάντοτε να συνοδεύεται με λόγια προσευχής. Για τους ζώντες θα ζητάμε το έλεος και την προστασία του Θεού, ενώ για τους τεθνεώτες τη θεία ευσπλαχνία και αιώνια σωτηρία τους.

Το αγνό κερι που παράγεται από παρθένες μέλισσες συμβολίζει την ανθρώπινη φύση του Χριστού η οποία προήλθε από την πάναγνη και παρθένο Μαριάμ. Το τρικέρι του επισκόπου συμβολίζει την Αγία Τριάδα, ενώ το δικέρι τις δύο φύσεις του Χριστού. Τα κεριά ή οι λαμπάδες που ανάβουμε στη Βάπτισμα συμβολίζουν το πνευματικό φως που λαμβάνει ο νεοφώτιστος. Τα κεριά της κηδείας, του τάφου και των μνημοσύνων συμβολίζουν το φως του Χριστού, στο οποίο ευχόμεθα να εισέλθει ο αποθανών. Ο Πολυέλαιος συμβολίζει την θριαμβεύουσα Εκκλησία των Ουρανών. Τα κεριά ή τα κανδήλια του συμβολίζουν τους αγίους. Στις μεγάλες γιορτές στις Ιερές Μονές σείουν τον Πολυέλαιο, για να φανερώσουν ότι και οι άγιοι στα επουράνια συνεορτάζουν και συγχορεύουν με την επίγεια Εκκλησία του Χριστού.

Το Θυμίαμα

Θυμίαμα καλείται από τα αρχαία χρόνια το αρωματικό ρετσίνι ή το κόμμα που βγαίνει από τις τομές στον κορμό του δέντρου λίβανος εξ ου και λιβάνι. Στο σπίτι καλό είναι να προσφέρεται θυμίαμα τακτικά και να συνοδεύεται πάντοτε με κάποια

προσευχή. Οι πνευματικοί συμβολισμοί του θυμιάματος είναι:

1. Το θυμίαμα εν πρώτοις συμβολίζει την προσευχή, που ανεβαίνει προς τον θρόνον του Θεού. " Κατευθυνθήτω η προσευχή μου ως θυμίαμα ενώπιόν Σου. . . " Είναι η ορμή της ψυχής προς τα άνω. Και ταυτόχρονα συμβολίζει και την ζέουσαν επιθυμία μας να γίνει η προσευχή μας δεκτή " εις όσμήν ευωδίας πνευματικής ". Γράφει ο ιερός Χρυσόστομος " Όσπερ το θυμίαμα και καθ' εαυτό καλόν και ευώδες, τότε δέ μάλιστα επιδείκνυται την ευωδίαν, όταν ομιλήση τώ πυρί. Ούτω δέ και η ευχή καλή μέν καθ' εαυτήν, καλλίων δέ και ευωδεστέρα γίνεται όταν μετά και ζεύσης ψυχής αναφέρεται, όταν θυμιατήριον η ψυχή γένηται και πύρ ανάπτη σφοδρόν ". Γι ' αυτό και πρέπει, όταν προσεύχεται κανείς, καλόν είναι να καίει θυμίαμα στο σπίτι.

2. Συμβολίζει ακόμη τις γλώσσες πυρός της Αγ. Πεντηκοστής, όταν ο Κύριος εξαπέστειλε στους Μαθητές Του το Πανάγιό Του Πνεύμα " έν είδει πυρίνων γλωσσών ". Στην ευχή που λέγει ο ιερεύς, όταν ευλογεί το θυμίαμα στην Πρόθεση, αναφέρει " Θυμιάμά Σοι προσφέρομεν Χριστέ ο Θεός εις οσμήν ευωδίας πνευματικής, ο προσδεξάμενος εις το υπερουράνιόν Σου θυσιαστήριον, αντικατάπεμψον ημίν την χάριν του Παναγίου Σου Πνεύματος ". Με το θυμίαμα δηλ. ζητούμε από τον Κύριο να μάς στείλει την αγιοπνευματικήν Του χάρι. Γι ' αυτό και οι πιστοί, όταν τους θυμιάζει ο Ιερεύς, κλίνουν ελαφρώς την κεφαλή σε δείγμα αποδοχής της χάριτος αυτής. Ο Άγ. Συμεών Θεσσαλονίκης ερμηνεύει ως εξής την σημασίαν του θυμιάματος : " Δηλοί την απ' ουρανού χάριν και δωρεάν εκχυθείσαν τώ κόσμω διά Ιησού Χριστού και ευωδίαν του Πνεύματος και πάλιν εις τον ουρανόν δι' αυτού αναχθείσαν".

3. Το ευώδες θυμίαμα συμβολίζει εξ άλλου και τον αίον, που απευθύνεται προς τον Θεό. Η καύση του θυμιάματος σημαίνει τη λατρεία και τον εξιλασμό. Το δέ ευχάριστο συναίσθημα, που δημιουργείται από το άρωμα του θυμιάματος σε όλο το χώρο του Ι. Ναού, σημαίνει την πλήρωση της καρδιάς μας από τη θεία ευαρέστηση, που είναι ο καρπός της αγάπης μας προς το Θεό. Στην περίπτωση αυτή κάθε πιστός μετατρέπεται σε " ευωδίαν Χριστού ".

4. Το δέ θυμιατήριον, όπου καίγονται τα κάρβουνα και τοποθετείται το θυμίαμα, συμβολίζει την κοιλίαν της Θεοτόκου, η οποία δέχθηκε στα σπλάχνα της σωματικώς την Θεότητα, που είναι " πύρ καταναλίσκον ", χωρίς να υποστή φθοράν ή αλλοίωση. Κατά τον άγιο Γερμανό, Πατριάρχη Κων/λεως " Ο θυμιατήρ υποδεικνύει την ανθρωπότητα του Χριστού, το πύρ την θεότητα και ο ευώδης καπνός μηνύει την ευωδία του Αγίου Πνεύματος προπορευομένην ". Και αλλού " Η γαστήρ του θυμιατηρίου νοηθείη αν ημίν η ηγιασμένη μήτρα της Θεοτόκου φέρουσα τον θείον άνθρακα Χριστόν εν ώ κατοικεί πάν το πλήρωμα της θεότητος

σωματικώς. Διό και την οσμήν της ευωδίας αναδίδωσιν ευωδιάζον τα σύμπαντα “. Με απλά λόγια και ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός περιγράφει αυτόν τον συμβολισμό, λέγοντας ” Το θυμιατό σημαίνει την Δέσποινα, την Θεοτόκο. Όπως τα κάρβουνα είναι μέσα στο θυμιατό και δεν καίεται, έτσι και η Δέσποινα η Θεοτόκος εδέχθηκε τον Χριστόν και δεν εκάηκε, αλλά μάλιστα εφωτίσθηκε.

Με το θυμίαμα που προσφέρουμε την ώρα της προσευχής υποβοηθείται η ανάταση της ψυχής προς τα υψηλά «άνω σχώμεν τάς καρδίας». Όπως το θυμίαμα θερμαινόμενο στον άνθρακα ανέρχεται προς τα άνω ευωδιάζοντας το περιβάλλον, έτσι και η ψυχή του πιστού με θερμή πίστη πρέπει να πτερουγίζει προς τα άνω μυροβλύζουσα, απαγγιστρωμένη από τις υλικές μέριμνες. Η βάση του θυμιατηρίου υποδεικνύει την ανθρωπότητα του Χριστού, η φωτιά την θεότητά Του και ο ευώδης καπνός μάς «πληροφορεί» την προπορευόμενη ευωδία του Αγίου Πνεύματος.

Ο Μωυσής υπακούοντας στον Θεό κατασκεύασε και τοποθέτησε στη Σκηνή του Μαρτυρίου Θυσιαστήριο του Θυμιάματος (Έξοδ. 30: 1-10). Ο τρόπος παρασκευής του Θυμιάματος διδάχθηκε από τον ίδιο τον Κύριο (Έξοδ. 30: 34-36). Η προσφορά Θυμιάματος στην Παλαιά Διαθήκη αποτελούσε εντολή του Θεού. Έπρεπε να προσφερθεί Θυμίαμα στην αρχή της ημέρας το πρωί και το βράδυ με το άναμμα των Λύχνων (Έξοδ. 30: 7-.

Αυτή η καλή συνήθεια μεταφέρθηκε και στη χριστιανική λατρεία. Ιδιαίτερα προσφέρεται Θυμίαμα στον Εσπερινό με το ιλαρό φως της δύσεως του Ηλίου και στο ψάλσιμο του δεύτερου στίχου του 140 Ψαλμού, όπου ψάλλεται το “κατευθυνθήτω η προσευχή μου ως θυμίαμα ενώπιόν σου”. Παρακαλούμε τον Κύριο να ανεβεί η προσευχή μας προς τον θρόνο Του, όπως ανεβαίνει το ευωδιαστό Θυμίαμα προς τον ουρανό.

Το λατρευτικό αυτό μέσο δημιουργεί κατανυκτικό κλίμα προσευχής και ελκύει την αγιαστική χάρη του Θεού. Η ευλογία του Θυμιάματος κατά την τελετή της Προσκομιδής δείχνει καθαρά τη μεγάλη ωφέλεια, που προξενείται στους εκκλησιαζόμενους από την προσφορά του Θυμιάματος. Λέει χαρακτηριστικά εκεί ο ευλογών λειτουργός: “Θυμιάμά σοι προσφέρομεν, Χριστέ ο Θεός ημών, εις οσμήν ευωδίας πνευματικής· ό προσδεξάμενος εις το υπερουράνιόν σου θυσιαστήριον, αντικατάπεμψον ημίν την χάριν του παναγίου σου Πνεύματος”. (Δηλαδή: Θυμίαμα σ’ Εσένα προσφέρουμε, Χριστέ Ύψιστε Θεέ, ως οσμή ευωδίας πνευματικής· αυτό, αφού δέχθηκες στο υπερουράνιό Σου θυσιαστήριο, στείλε πίσω σε μας τη χάρη του παναγίου Σου Πνεύματος). Έκπληξη προκαλεί το ότι τα ίδια λόγια περίπου χρησιμοποιεί ο λειτουργός και για την προσφορά των Τιμίων Δώρων στη Θεία Λειτουργία: ” Όπως ο φιλόανθρωπος Θεός ημών, ο προσδεξάμενος αυτά εις το

άγιον και υπερουράνιον και νοερόν αυτού θυσιαστήριον εις οσμήν ευωδίας πνευματικής, αντικαταπέμψη ημίν την θείαν χάριν και την δωρεάν του Αγίου Πνεύματος, δεηθώμεν". (Δηλαδή: Με σκοπό ο φιλόανθρωπος Θεός μας, που δέχθηκε αυτά στο άγιο και υπερουράνιο και πνευματικό Του θυσιαστήριο ως οσμή ευωδίας πνευματικής, να στείλει πίσω σε μας τη θεία χάρη και τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος, ας παρακαλέσουμε).

Όταν ο λειτουργός θυμιάζει τους πιστούς, αυτοί πρέπει να προσκυνούν ευλαβικά προσδοκώντας την ευλογία και τη χάρη του Θεού. Όταν ο λειτουργός θυμιάζει τις εικόνες των αγίων, επιζητεί τις μεσιτικές προσευχές τους προς τον Κύριο για βοήθεια των μελών της στρατευομένης Εκκλησίας. Δυστυχώς Πολλοί χριστιανοί, όταν τους θυμιά ο Ιερέυς, παραμένουν ακίνητοι (σάν κολώνες). Και τούτο, ασφαλώς, λόγω άγνοιας! Η μικρή υπόκλιση είναι δείγμα ότι συμμετέχουμε στα τελούμενα και μία ανταπόκριση στοιχειώδους ευγένειας προς τον λειτουργό που προσεύχεται για μάς!

Πηγή: ekklisiaonline.gr